

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИК
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.1.1.25 «СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА «Я У СВІТІ»

напрямок підготовки 6.010105

«Корекційна освіта логопедія»

ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ

Київ – 2014 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Спеціальна методика «Я у світі»: роб.навч.прог. [для студ. напр. підготовки
напрям підготовки 6.010105 «Корекційна освіта логопедія»] / уклад.
Вишнівська Н.В. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 23 с.

Розробники:

Вишнівська Наталія Володимирівна, старший викладач кафедри початкової освіти
та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик
природничо-математичних дисциплін

Протокол від «29» серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри початкової освіти та методик
природничо-математичних дисциплін

_____ К.І. Волинець

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ М.А. Машовець

*Додаток до рішення з РНП
структура методика*

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік
© Педагогічний інститут, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	7
III. Програма	8
<i>Змістовий модуль I. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі».</i>	8
<i>Змістовий модуль II. Особливості викладання курсу «Я у світі» .....</i>	8
IV. Навчально-методична карта навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі»	
V. Плани семінарських та практичних занять.	10
VI. Завдання для самостійної роботи.	13
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота	17
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.	20
IX. Методи навчання.	22
X. Методичне забезпечення курсу	22
XI. Рекомендована література.	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Спеціальна методика «Я у світі» є нормативним документом КМПУ імені Б.Д. Грінченка, який розроблено кафедрою початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Спеціальна методика «Я у світі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методична система викладання «Спеціальної методики «Я у світі».

Метою викладання дисципліни є:

- озброєння теоретичними знаннями і практичними навичками навчання учнів початкових класів з ТПМ.
- розкриття наукових концепцій, дидактико-методичних понять, методів та технологій уроку «Я у світі»;
- надання допомоги студентам у процесі оволодіння професійною компетентністю, формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток дитини з ТПМ і потреби сучасної школи;
- розкриття процесу гуманізації і демократизації освіти в Україні;
- визнання пріоритетів загальнолюдських цінностей;
- формування потреби до пізнання світу та людини як соціальної та біологічної істоти;
- засвоєння духовних цінностей;
- виховання патріотизму, поваги до Української держави, її символіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спеціальна методика «Я у світі» в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ є:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- розвиток умінь моделювання навчально-виховного процесу уроків «Я у світі»;
- реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;

- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності;
- розвиток умінь користуватися системою цінностей суспільства;
- оволодіння системою норм, традицій, культурних стандартів поведінки.

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальної дисципліни

У курсі ««Спеціальна методика «Я у світі» в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ інтегрується психолого-педагогічний зміст, на основі якого побудовано методичну систему управління цілісним процесом навчання, та власне зміст суспільствознавства як освітньої галузі, повинна забезпечити формування загальної наукової цілісної картини світу, місця в ньому людини у молодших школярів. Розкрити роль освітньої галузі Суспільствознавство» у сфері культури: емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу та зв'язок з довкіллям. Такий підхід зумовлюється важливою вимогою сучасної освіти - гуманізацією і демократизацією освіти .

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- програми з навчального предмета «Я у світі» для спеціальних загальноосвітніх шкіл для учнів з ТПМ;
- принципи побудови та змісту підручників з навчального предмета «Я у світі»;
- принципи, методи і прийоми розкриття суті певних явищ про навколишній світ;
- особливості оволодіння програмним матеріалом учнями з ТПМ;
- форм перевірки та оцінки робіт учнів з ТПМ;
- особливості мовленнєвого розвитку учнів з ТПМ.

вміти:

- аналізувати загальну та спеціальну психолого-педагогічну і методичну літературу;
- спостерігати, фіксувати та на науковій основі аналізувати уроки вчителів і своїх товаришів;
- визначати освітні, корекційно-розвиткові та виховні цілі уроку;
- планувати програмний матеріал за темою, розробляти і проводити урок з навчального предмета «Я у світі» в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ з урахуванням особливостей учнів;
- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до дітей з ТПМ.

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів

Загальний обсяг дисципліни – 72 годин, із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 3 модулів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	напрям підготовки 6.010105 «Корекційна освіта. Логопедія»	Нормативна
Змістових модулів – 2		Рік підготовки: 4-й
Індивідуальне навчальноо-дослідне завдання – захист навчального проекту		Семестр
Загальна кількість годин – 72		7-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 8 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Самостійна робота
		36 год.
		Індивідуальні завдання: 4 год.
		Модульний контроль: 4 год.
		Вид контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I								
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі» у спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ .								
1.	Спеціальна методика викладання навчального предмету «Я у світі» як педагогічна наука. «Я у світі» як навчальний предмет у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.	4	2	2			2	
2.	Методологічні основи курсу «Спеціальна методика «Я у світі», зв'язок з іншими науками.	4	2	2			2	
3.	Зміст курсу « Я у світі» у сучасній початковій школі».	4	2	2			2	
4.	Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».	4	2		2		2	
5.	Матеріальна база викладання навчального предмету «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.	4	2	2			2	
6.	Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.	8	4	2	2		4	
Змістовий модуль II								
Організація та методичне забезпечення навчального предмета «Я у світі»								
1.	Інноваційні технології вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.	6	4	2			4	
2.	Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу « Я у світі».	8	4		2	2	2	2
3.	Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини.	6	2	2			4	
4.	Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.	6	2		2		4	
5.	Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища.	6	2		2		4	
6.	Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра	12	6	2	2	2	4	2
Разом за навчальним планом		72	32	16	12	4	36	4

ІІІ. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі» у спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ

Лекція 1. Спеціальна методика викладання навчального предмету «Я у світі» як педагогічна наука. «Я у світі» як навчальний предмет у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

Предмет і завдання спеціальної методики «Я у світі». Зв'язок методики «Я у світі» із суміжними дисциплінами. Завдання і зміст роботи з навчального предмету «Я у світі» в спеціальних загальноосвітніх школах для дітей з ТПМ. Методи наукового дослідження в спеціальній методиці викладання «Я у світі» як науки.

[осн.: 2,3, 4, ; дод.:1]

Лекція 2. Методологічні основи курсу «Спеціальна методика «Я у світі», зв'язок з іншими науками. (2 год.)

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. Зв'язок методики «Я у світі» із суміжними дисциплінами. Завдання і зміст роботи з навчального предмету «Я у світі» в спеціальних загальноосвітніх школах для дітей з ТПМ. Методи наукового дослідження в спеціальній методиці викладання «Я у світі» як науки.

[осн.: 1,2,; дод.:7]

Лекція 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі. (2 год.)

Сучасні програми з курсу «Я у світі». Принципи побудови курсу «Я у світі». Цілі вивчення курсу «Я у світі».

[осн.: 3, 4; дод.:1]

Семінар 1. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

Лекція 4. Матеріальна база викладання навчального предмету «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

Засоби наочності на уроках курсу «Я у світі». Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо).

[осн.: 1, 2, 3; дод.:1, 7]

Лекція 5. Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

Психологічні основи методів та прийомів вивчення предмету «Я у світі». Залежність методів та прийомів навчання від дидактичної мети, змісту, засобів та організаційних форм навчання курсу «Я у світі». Особливості використання різних груп методів навчання курсу в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.

Врахування особливостей пізнавальної діяльності учнів з ТПМ при виборі методів навчання.

[осн.: 1, 2, 4; дод.: 7]

Семінар 2. Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

Змістовий модуль II

Організація та методичне забезпечення навчального предмета «Я у світі»

Лекція 1. Інноваційні технології вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

Особливості розвивального навчання. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання. Викладання курсу «Я у світі» за системою Ельконіна-Давидова. Формування дослідницької поведінки молодших школярів.

[осн.: 3; дод.: 3, 4, 5]

Семінар 1. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (2 год.)

Лекція 2. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (2 год.)

Людина частина природи і суспільства. Відмінність людини від інших живих істот. Людина, особистість, індивід та індивідуальність. Людське життя – найвища цінність. Цінність особистісних якостей як чесність, правдивість, доброта, милосердя, працьовитість, наполегливість, відповідальність.

[осн.: 3, 4, 5; дод.: 1, 5]

Семінар 2. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (2 год.)

Семінар 3. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (2 год.)

Лекція 3. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

Поняття «культура». Основні пам'ятки, заклади, визначні діячі України. Принципи культуротворчої та культууроохоронної діяльності. Розвиток уявлень про культуру поведінки у соціумі. Основні правопорушення, поширені серед молодших школярів. Розв'язання прогностичних задач.

[осн.: 3, 4, 5; дод.: 1, 5]

Семінар 4. Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

**Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу
«Спеціальна методика «Я у світі» у спеціальній загальноосвітній школі
для дітей з ТПМ**

Семінар 1

Тема. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Види уявлень та понять у курсі «Я у світі».
2. Методика формування уявлень та понять у курсі «Я у світі».
3. Умови формування уявлення на уроці.
4. Шляхи розвитку понять.
5. Методика формування вмінь у курсі «Я у світі».
6. Засоби формування вмінь у процесі вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 1, 2, 3; дод.: 1, 7]

Семінар 2. Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Наочні, словесні, практичні методи.
2. Урок – основна форма вивчення курсу «Я у світі».
3. Класифікація уроків у курсі «Я у світі».
4. Методика проведення комбінованого уроку з курсу «Я у світі».
5. Організація екскурсій у курсі «Я у світі».
6. Особливості проведення нетрадиційних уроків у курсі «Я у світі».
7. Домашня робота у вивченні курсу «Я у світі».
8. Позакласна робота в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 1, 2, 3, 5; дод.: 1, 7]

Змістовий модуль II
Організація та методичне забезпечення навчального предмета
«Я у світі»

Семінар 1. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу « Я у світі». (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Зміст екологічної освіти молодших школярів.
2. Формування екологічної культури молодших школярів.
3. Формування моральних та екологічних відносин у молодших школярів.
4. Дослідницькі домашні завдання екологічного змісту.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 3; дод.:1]

Семінар 2. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (2год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Роль спілкування у житті людини. Культура і мистецтво спілкування.
2. Мова як засіб спілкування.
3. Формування моральних відносин у молодших школярів.
4. Соціальна функція сім'ї.
5. Роль сім'ї у житті людини.
6. Етнічний та демографічний склад населення України.

II. Перевірка виконаної самостійної роботи.

III. Захист навчального проекту.

[осн.: 3, 5 дод.:1, 5]

Семінар 3. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Правила поведінки у суспільстві.
2. Національна символіка і державні символи.
3. Основні права та обов'язки громадянина.
4. Конституція України, державний устрій.
5. Виховання гордості за свою Батьківщину, місце України серед інших країн світу.

6. Декларація про права людини. Конвенція прав дитини.
  7. Бережливе ставлення до всього живого в довкіллі, до результатів людської праці.
- II. Перевірка виконаної самостійної роботи.
- III. Захист навчального проекту.

[осн.: 3, 5 дод.:1, 5]

Семінар 4. Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

- I. Теоретична частина.
- Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Формування території України.
  2. Ознайомлення молодших школярів із сучасним адміністративно-територіальним устроєм.
  3. Розвиток уявлень про культуру поведінки у соціумі.
  4. Сутність і основні функції культури.
  5. Виникнення поняття культури.
  6. Основні правопорушення поширені серед молодших школярів.
  7. Поняття творчості. Види творчості.
  8. Українська вишиванка. Регіональні особливості традиційного українського одягу.
- II. Перевірка виконаної самостійної роботи.
- III. Захист навчального проекту.

[осн.: 3, 5 дод.:1, 5]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі» у спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ

Тема 1. Спеціальна методика викладання навчального предмету «Я у світі» як педагогічна наука. «Я у світі» як навчальний предмет у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

1. Проаналізувати зміст освітньої галузі «Суспільствознавство».
2. Законспектувати з програми (для загальноосвітніх навчальних закладів) мету, завдання навчального предмету «Я у світі»
3. Опрацювати основні положення курсу «Я у світі».

4. [осн.: 3, 5 дод.:1]

Тема 2. Методологічні основи курсу «Спеціальна методика «Я у світі», зв'язок з іншими науками. (2 год.)

1. Проаналізуйте психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі.
2. Законспектуйте та поясніть методику проведення педагогічного експерименту.

[осн.: 1,3; дод.: 1, 2]

Тема 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (2 год.)

1. Проаналізуйте сучасні програми з курсу «Я у світі», схематично покажіть які теми підручника відповідають змістовим лініям державного стандарту початкової школи, освітня галузь «Суспільствознавство».
2. Проаналізуйте принципи побудови курсу «Я у світі».

[осн.: 1, 4; дод.: 1]

Тема 4. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

1. Схематично побудуйте етапи формування понять.
2. Назвіть та проаналізуйте умови які необхідно створити для формування уявлення на шкільному уроці.

[осн.: 1,2, 3; дод.: 6]

Тема 5. Матеріальна база викладання навчального предмету «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)

1. Складіть таблицю основного та допоміжного обладнання яке використовується на уроках курсу «Я у світі».
2. Запишіть у таблицю класифікацію основного обладнання за зразком:

Натуральні об'єкти	Образотворчі	Аудіовізуальні	Моделі
--------------------	--------------	----------------	--------

[осн.: 1, 3; дод.: 7]

Тема 6. Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (4 год.)

1. Складіть план роботи суспільствознавчого гуртка за зразком:

Гурткова робота

Назва гуртка.

Девіз гуртка.

Емблема.

Планування роботи гуртка

№	Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення
---	----------------------	---------------	-----------------

2. Розробіть конспект комбінованого уроку з навчальної дисципліни «Я у світі» для дітей з ТПМ.

3. Заповніть таблицю:

Вивчення курсу «Я у світі» в 3 класі; в 4 класі.

Тема	Методи	Форми	Види роботи
------	--------	-------	-------------

[осн.: 1,2; дод.:4, 5, 7]

Змістовий модуль II

Організація та методичне забезпечення навчального предмета «Я у світі»

Тема 1. Інноваційні технології вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (4 год.)

1. Розробіть урок з курсу «Я у світі» згідно системи розвивального навчання Ельконіна-Давидова.
2. Підготуйте комп'ютерні презентації сучасних технологій викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».

[осн.: 3; дод.: 3, 6]

Тема 2. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (2 год.)

1. Складіть план індивідуальної та масової роботи з екологічного виховання за зразком.

План індивідуальної роботи

ППП учня	Напрями корекції	Галузь інтересів	Заходи
----------	------------------	------------------	--------

2. Складіть план фронтальної роботи з екологічного виховання молодших школярів.

Місяць	Шкільні заходи	Класні заходи
--------	----------------	---------------

[осн.: 1, 3; дод.: 2, 7]

Тема 3. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (4 год.)

1. Розробіть розповідь на тему: «Людське життя – найвища цінність», перетворіть її на проблемне викладення.

2. Розробіть евристичну бесіду на тему: «Моральні якості людини», припустіть та проаналізуйте можливі помилки вчителя.

[осн.: 3, 5; дод.: 1]

Тема 4. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (4 год.)

1. Побудуйте логічні схеми понять: родина, суспільство.
2. Розкрийте зміст понять теми: «Моральні цінності» за зразком:

№	Поняття теми	Визначення
---	--------------	------------

[осн.: 3, 5; дод.: 1]

Тема 5. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (4 год.).

1. Розкрийте варіативність викладення матеріалу до теми: «Турбота кожного про оточення, про довкілля, про історичну та культурну спадщину», в контексті поширених видів навчання, за зразком.

	Види навчання		
Мета	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне
Принципи			
Форми			
Методи			
Види діяльності			

2. Розробіть проект на тему: «Славетні українці».

3. [осн.: 3, 5; дод.: 1, 3]

Тема 6. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (4 год.)

1. Розкрийте зміст ключових понять теми.

Поняття теми	Визначення

2. Розробіть тематичний цикл інтегрованих уроків у межах теми 4.

№	Тема	Інтеграція видів діяльності, визначення пріоритетного напрямку				
		Мовленнєвий блок	Історичний блок	Технологічний блок	Блок «Суспільствознавство»	Блок «Мистецтво»

[осн.: 3, 5; дод.: 1, 4, 5]

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Спеціальна методика «Я у світі» у спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ		
Тема 1. Спеціальна методика викладання навчального предмету «Я у світі» як педагогічна наука. «Я у світі» як навчальний предмет у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)	Семінарське заняття	15
Тема 2. Методологічні основи курсу «Спеціальна методика «Я у світі», зв'язок з іншими науками. (2 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (2 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 4. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 5. Матеріальна база викладання навчального предмету «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (2 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 6 Характеристика методів викладання курсу «Спеціальна методика «Я у світі». Форми вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (4 год.)	Семінарське заняття	15
Змістовий модуль II Організація та методичне забезпечення навчального предмета «Я у світі»		
Тема 1. Інноваційні технології вивчення курсу «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ТПМ. (4 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 2. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (2 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття	10
Тема 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (4 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 3. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (4 год.).	Семінарське заняття	10
Тема 4. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (4 год.).	Семінарське заняття	10
Тема 5. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (4 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, залік	10
Разом 36 год.	Разом	130

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності спеціаліста, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Людина і світ»» – це вид науково-дослідної роботи спеціаліста, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**5 балів**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (**5 балів**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки (**5 балів**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ історико-біографічні дослідження у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»».

Орієнтовна тематика реферативних досліджень

1. Людина як складно організована, моральна і самооцінна істота.
2. Неповторність кожної людини.
3. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.
4. Феномен людського життя.
5. Світ та особливості його існування.
6. Людина – частина природи.
7. Поетапне усвідомлення довкілля і себе у ньому.
8. Природний і духовний світ (Природа, психіка, свідомість, дух, душа, духовне).
9. Філософське і природничо-наукове розуміння матерії.
10. Історичний розвиток уявлень про світ (міфологічний, релігійний, науковий і філософський підхід).
11. Людина і космос. (Гіпотеза, життя, Всесвіт, людина, Космос).
12. Феномен людини: особлива тілесна організація, наявність душі, свідомість, суспільний характер існування, діяльність.
13. Сенс людського життя. (Життя, людина, соціалізація, свобода, щастя).
14. Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість», «особа».
15. Ціннісні виміри людського життя.
16. Повнота і щастя життя.
17. Захист прав людини в Європі та світі.
18. Політика як суспільне явище.
19. Політична еліта та політичне лідерство.
20. Людина і демократія: можливий вплив.
21. Держава, її сутність, походження та роль у життєдіяльності суспільства.
22. Громадські рухи та суспільно-політичні організації в політичному житті суспільства.
23. Сучасні проблеми формування незалежної української правової держави.
24. Людина і власність. Історичні типи та форми власності.
25. Моральні основи життєдіяльності людини та суспільства. Поняття добра і зла.
26. Свобода й відповідальність. Цілі й засоби.
27. Свідомість, підсвідомість, надсвідомість.
28. Товаришування, дружба, любов.
29. Духовний світ людини. Цілі ті ідеали.
30. Десять чудес України.
31. Дитячі та юнацькі організації країн світу.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Спеціальна методика «Я у світі»», оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	К-ть л-цій, семінарських занять, завдань	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	16 год.	8
2.	Відвідування семінарських занять	12 год.	6
3.	Виконання завдань для самостійної роботи (домашнього завдання)	36 год.	130
4.	Робота на семінарському занятті		60
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	1	30
Підсумковий семестровий рейтинговий бал			234

$234 : 60 = 3,9$ – коефіцієнт

Кількість набраних балів студентом (під час вивчення I-III модулів) – К

Кількість балів за семестр – Х

$K : 3,9 = X$

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки
ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
35 - 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 - 68	«задовільно»	E
69 - 74	«задовільно»	D
75 - 81	«добре»	C
82 - 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

ХІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посіб. / Т.М.Байбара. К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка (за ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка). – К.: 2004. – 152 с.
3. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.
4. Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення «Я і Україна» (2-4 кл.) Київ. Початкова школа, 2006.
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: „Початкова школа”, 2006. – 432 с.

Допоміжна

1. Бібік Н.М. Я у світі. 3 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М.Бібік. – Х.: Вид.група «Основа», 2013. – 160 с.: іл.
2. Гадецький М.В. Організація навчального процесу в сучасній школі: Навчально-методичний посібник для вчителів, керівників вищих навчальних закладів, слухачів ІПО / М.В. Гадецький, Т.М. Хлебнікова. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. – 136 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. – 352 с.
4. Іванішена С. Форми і методи інтерактивного навчання / С.Іванішена // Поч. шк. – 2006. – ЖЗ. – С. 9-11.
5. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачі О.О.Ліннік, Н.І.Черв'якова]. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 85 с.
6. Ліннік О.О. Творче проєкування в організації життєдіяльності шестирічок: навч.-метод, посіб. / О.О.Ліннік. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 178с.
7. Нарочна Л.К. Методика викладання природознавства / Л.К.Нарочна. Г.В.Ковальчук. К.Д.Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302с.